

2019

Výroční zpráva

Národní kontaktní centrum – gender a věda

Obsah

Naše aktivity.....	3
Naše cíle.....	3
Náš tým.....	4
Projekty řešené v roce 2019	8
Národní kontaktní centrum - gender a věda 2017-2020.....	8
GENDER equality in the ERA Community To Innovate policy implementatiON (GENDERACTION)	8
Science Management for Agriculture & Life Sciences, including Research and Teaching (Gender-SMART).....	9
Gender Equality Academy (GE Academy)	9
Transformační procesy po roce 1989 optikou přeměny výzkumných ústavů chemického průmyslu	9
Hlavní výstupy a výsledky v roce 2019.....	10
Národní kontaktní centrum – gender a věda 2017 – 2020.....	10
Podpora institucí.....	10
Advokační činnost	11
Mentoringový program	11
Akce pro veřejnost.....	13
Cena Milady Paulové.....	15
GENDERACTION.....	16
Gender-SMART	17
GE Academy.....	18
Transformační procesy po roce 1989 optikou přeměny výzkumných ústavů chemického průmyslu	18
Výstupy Národního kontaktního centra – gender a věda	19
Online komunikace.....	19
Webová stránka.....	19
Sociální sítě.....	19
Publikační činnost.....	20
Impaktované články.....	20
Recenzované články.....	20
Newsletter	21

Členství v odborných orgánech a radách.....	21
Evropské orgány	21
Národní orgány	21
Ohlasy v médiích.....	21
Online zmínky	21
Vystoupení v rozhlase.....	23
Tiskové zprávy	23

Vážené dámy, vážení pánové,

na poli genderové rovnosti došlo v České republice i na evropské úrovni v roce 2019 k řadě pozitivních změn. Jsem velice ráda, že při jejich zrodu hrálo Národní kontaktní centrum – gender a věda často zásadní roli.

Když v důsledku podpory Operačního programu Výzkum, vývoj a inovace Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy začaly vysokoškolské instituce a výzkumné ústavy hromadně žádat o HR Award, jejich poptávku po informacích o sladování rodinného a profesního života i genderové rovnosti zajistilo právě NKC – gender a věda, a to se svým programem na podporu institucionálního rozvoje. Velice nás těší, že české výzkumné a vysokoškolské instituce začínají téma genderové rovnosti i rozvoje lidských zdrojů brát vážně!

Přelomovým milníkem uplynulého roku byla konference, kterou NKC uspořádalo v Senátu pod záštitou předsedkyně AV ČR profesorky Evy Zažímalové a senátorky Miluše Horské. Konference se účastnil premiér Andrej Babiš jako předsedy Rady pro výzkum, vývoj a inovace. Téma ho zaujalo natolik, že pozval NKC k diskusi problematiky rodičovství a vědy na prosincové zasedání Rady pro výzkum, vývoj a inovace, díky čemuž vznikla v rámci RVVI pozice, která se tématu rodičovství věnuje.

Klíčovou oblastí našeho zájmu bylo také vyjednávání nového rámcového programu, Horizont Evropa, a jsme velice rády, že jsme mohly podklady a doporučení vypracované v rámci námi koordinovaném projektu GENDERACTION představit jak na EU Research and Innovation Days, tak na konferenci finského předsednictví New Pathways to Gender Equality.

Aktivity NKC tímto výčtem ale ani zdaleka nekončí.

Marcela Linková, Ph.D.

Vedoucí NKC – gender a věda

Naše aktivity

- Zabezpečujeme funkce národního kontaktního bodu pro oblast genderové rovnosti a genderového mainstreamingu v Horizontu 2020
- Spolupodílíme se na zavádění kulturní a institucionální změny pro genderovou rovnost v českých vysokoškolských a výzkumných institucích a pro tento účel koordinujeme Komunitu pro změnu
- Spolupracujeme se státní a veřejnou správou, a to formou konzultací, přípravy podkladů, účastí na zasedání pracovních skupin státních a vládní orgánů i formou osobních setkání, a to jak na domácí, tak evropské úrovni
- Prostřednictvím mentoringového programu podporujeme začínající vědkyně a vědce v rozvoji vědeckých kariér
- Zvyšujeme povědomí o genderové problematice ve vědě a zviditelňuje vědkyně a jejich práci
- Vydáváme popularizační publikace a elektronický měsíčník newsletter

Naše cíle

- Systémové řešení genderových nerovností ve vědě např. v oblasti sladování soukromého a pracovního života, grantových pravidel, hodnocení výzkumu, akademické mobility a dalších aspektů
- Zviditelnění vědkyň a jejich přínosu pro vědu
- Vyšší zastoupení žen v rozhodovacích a vedoucích pozicích ve výzkumném a vysokoškolském sektoru a v orgánech odpovědných za politiku výzkumu a vývoje
- Zveřejňování statistik výzkumu a vývoje dle pohlaví, zejména u institucí, které rozdělují veřejné finance
- Začlenění genderové perspektivy do výzkumu a inovací a jejich politik
- Narušování stereotypních představ o tom, které obory jsou vhodné pro dívky a chlapce
- Rozvoj kritické diskuze o roli vědy v soudobých společnostech

Náš tým

Marcela Linková

Vedoucí NKC od roku 2001, věnuje se zejména mezinárodní spolupráci a spolupráci mezi ČR a Evropskou komisí. V současné době koordinuje projekt GENDERACTION Horizontu 2020 a vede další evropské i národní projekty. Od roku 2017 stojí v čele ERAC Standing Working Group on Gender in Research and Innovation, poradního orgánu Rady EU a Evropské komise. Doktorský titul získala na Fakultě sociálních věd UK. Její výzkum se zaměřuje na proměny akademické práce a analýzy vědních politik z genderové perspektivy.

Práce na projektech: Národní kontaktní centrum – gender a věda, GENDERACTION, Gender-SMART, GE Academy.

Kateřina Cidlinská

Členkou NKC byla od roku 2009 do konce roku 2019. Zastávala pozici koordinátorky mentoringového programu pro začínající vědce a vědkyně. Je předsedkyní České asociace doktorandek a doktorandů a doktorandkou na katedře sociologie Fakulty sociálních věd UK. Jejím výzkumným tématem je odchod vědkyň a vědců z vědy.

Práce na projektech: Národní kontaktní centrum – gender a věda.

Timea Crofony

Členkou NKC je od poloviny roku 2019. Soustředí se na gender mainstreaming a kulturní a institucionální změnu ve vysokém školství a výzkumných organizacích. Vede Komunitu pro změnu a věnuje se podpoře institucí a lektorování. Vystudovala Právnickou fakultu UK a v současnosti dále studuje genderová studia. Působila ve veřejné správě, advokacii a na vysoké škole jako právnička a koordinátorka genderové rovnosti.

Práce na projektech: Národní kontaktní centrum – gender a věda.

Jana Dvořáčková

Členkou týmu NKC je od poloviny roku 2018. Věnuje se především podpoře genderové rovnosti v prostředí výzkumných institucí a grantových organizací. Aktuálně je zapojena do mezinárodního projektu GE Academy, jehož cílem je vytvořit celoevropský školící program zaměřený na gender ve výzkumu a vysokém školství. Je spoluautorkou knihy *Politika a každodennost na českých vysokých školách*. Doktorský titul získala na Fakultě sociálních studií Masarykovy univerzity.

Práce na projektech: Národní kontaktní centrum – gender a věda, GE Academy.

Nina Fárová

Členkou týmu NKC je od roku 2015. Působí jako výzkumná asistentka se zaměřením na téma mužů a maskulinit ve feminizovaném prostředí základního školství, dalším jejím výzkumným zaměřením je vztah genderu, vědy a technologií. V současnosti je také odbornou asistentkou na Katedře sociologie Univerzity Hradec Králové, kde vyučuje kvalitativní metodologii a genderová studia. Doktorský titul získala Filozofické fakultě Západočeské university.

Práce na projektech: Transformační procesy po roce 1989 optikou přeměny výzkumných ústavů chemického průmyslu.

Martina Fucimanová

Členkou týmu NKC je od roku 2014. Do roku 2017 zajišťovala chod mentoringových programů pro studentky středních škol a pro začínající vědkyně a vědce. Nyní pracuje na projektu GENDERACTION a podporuje chod dalších dvou evropských projektů. Vystudovala genderová studia na Fakultě humanitních studií UK.

Práce na projektech: Národní kontaktní centrum – gender a věda, GENDERACTION, GE Academy, Gender-SMART.

Averil Huck

V NKC pracuje od jara roku 2019. Nejdříve působila jako stážistka, nyní pracuje jako odborná pracovnice na projektu GENDERACTION. Jejím zaměřením je mezinárodní spolupráce ve vědě, technologiích a inovacích. Stojí za souhrnem relevantních organizací třetího světa, jež se tématu žen ve vědě věnují. Vystudovala genderová studia na Lumiere University Lyon 2 ve Francii.

Práce na projektech: GENDERACTION.

Kateřina Maršálková

Členkou NKC je od jara roku 2019, kdy nastoupila na pozici asistentky mentoringového programu pro začínající vědce a vědkyně. Studuje Genderová studia na Fakultě humanitních studií UK a momentálně se věnuje psaní diplomové práce na téma láska a násilí ve fanficcích. Práce na projektech: Národní kontaktní centrum – gender a věda.

Blanka Nyklová

Členkou NKC je od roku 2014. Působí jako vědecká asistentka se zaměřením na českou feministickou scénu, její podoby, proměny a teoretická východiska, a dále na sexuální násilí především v kontextu mezinárodních výměnných programů na vysokých školách, a dále na průsečík geopolitiky a epistemologie se zvláštním důrazem na transformační procesy. Doktorský titul získala na Fakultě sociálních věd UK.

Práce na projektech: Transformační procesy po roce 1989 optikou přeměny výzkumných ústavů chemického průmyslu.

Pavla Rypáčková

Členkou NKC je od poloviny roku 2019. Zaměřuje se na podporu zavádění plánů genderové rovnosti a workshopy napomáhající kulturní a institucionální změně ve výzkumných institucích. Podílí se na vedení Komunity pro změnu. Vystudovala genderová studia na Fakultě sociálních studií Masarykovy univerzity. Je absolventkou programu GEMMA M.A. in Women's and Gender Studies na univerzitách ve španělském Oviedu a v britském Hullu.

Práce na projektech: Gender-SMART, Národní kontaktní centrum – gender a věda.

Hana Tenglerová

Členkou týmu NKC je od roku 2008. Zabývá se advokační prací, tvorbou stanovisek, podnětů a připomínkováním vznikajících vědních politik. Od roku 2018 se věnuje i komunikačním aktivitám a zároveň je členkou evaluačního týmu v projektu Gender-SMART. Vystudovala veřejnou a sociální politiku na Fakultě sociálních věd UK a genderová studia na Fakultě humanitních studií UK.

Práce na projektech: Národní kontaktní centrum – gender a věda, GENDERACTION, Gender-SMART.

Kristýna Veitová

Do NKC nastoupila na jaře 2019 jako asistentka oddělení. Vystudovala genderová studia na univerzitě v Utrechtu a politologii na maastrichtské univerzitě. V současnosti dále studuje obor Veřejná správa na Právnické fakultě MU. Jejím výzkumným zájmem je rovnost žen a mužů v kontextu práva.

Práce na projektech: Národní kontaktní centrum – gender a věda.

Eliška Vidomus

Členkou NKC byla od srpna do prosince 2019 na pozici koordinátorky komunikačních aktivit. Vystudovala Vyšší odbornou školu publicistiky, skladbu na Konzervatoři Jaroslava Ježka a hudební vědu na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy. Působí ve vlastním pořadu v Českém rozhlasu.

Práce na projektech: Národní kontaktní centrum – gender a věda.

Projekty řešené v roce 2019

Národní kontaktní centrum - gender a věda 2017-2020

Projekt zabezpečuje funkce národního kontaktního bodu pro oblast genderové rovnosti a genderového mainstreamingu v Horizontu 2020 s celorepublikovou působností. Projekt poskytuje školení, tréninky, konzultace a další podporu českým žadatelům v oblasti naplňování požadavků na genderovou rovnost v projektech programu Horizont 2020 a při přípravě projektů strukturální změny Pracovního programu Science with and for Society Horizontu 2020. Zvláštní pozornost je věnována rozvoji kapacit začínajících vědců a vědkyň pro zapojení do evropského výzkumu prostřednictvím mentoringového programu a budování mezinárodní spolupráce mentoringových programů soustředěných v evropské síti eument-net. Projekt dále sleduje a analyzuje stav genderové rovnosti a postavení žen a mužů v české vědě a poskytuje potřebné údaje evropským institucím. Spolupracuje s relevantními aktéry státní a veřejné správy, pro které vypracovává podkladové dokumenty a expertizy a které informuje o evropském vývoji v Prioritě 4, as podobně orientovanými podpůrnými a výzkumnými organizacemi v zahraničí, s cílem zajistit přenos znalostí a zkušeností do českého kontextu a zvýšit povědomí o otázkách genderové rovnosti ve vědě v české akademické i širší laické komunitě. Projekt je financován MŠMT v rámci programu Inter-excellence.

GENDER equality in the ERA Community To Innovate policy implementatiON (GENDERACTION)

Projekt podporuje zavádění opatření na podporu genderové rovnosti v Evropském výzkumném prostoru. Hlavní aktivity se soustřeďují na budování kapacit pro zavádění opatření na podporu genderové rovnosti na úrovni státní správy a veřejných grantových agentur prostřednictvím školení a workshopů, výměnu zkušeností mezi zúčastněnými státy a předkládání doporučení a návrhů opatření. Tematicky se zaměřuje na analýzu implementace genderové rovnosti na úrovni členských a asociovaných států EU, genderové otázky v mezinárodní spolupráci ve vědě, technologiích a inovacích a na genderové otázky v oblasti otevřené vědy a otevřených inovací. Projekt koordinuje NKC a je financován Evropskou komisí v rámci programu Horizont 2020.

Science Management for Agriculture & Life Sciences, including Research and Teaching (Gender-SMART)

Cílem projektu je zavedení plánů genderové rovnosti v sedmi evropských výzkumných organizacích a grantových agenturách v oblasti věd o živé přírodě a zemědělství. Plány genderové rovnosti se soustřeďují na oblast organizační kultury, pracovních podmínek včetně kombinace pracovních a rodinných povinností, zastoupení žen ve vedoucích pozicích a integrace hlediska pohlaví a genderu do obsahu výzkumu. Tým NKC má v projektu na starosti externí monitoring a evaluaci zaváděných opatření. Projekt je financován Evropskou komisí v rámci programu Horizont 2020.

Gender Equality Academy (GE Academy)

Cílem projektu je budování kapacit v oblasti prosazování genderové rovnosti ve výzkumu a inovacích a na vysokých školách

Gender Equality
GE ACADEMY

v členských státech Evropské unie. Projekt vyvíjí školící moduly a materiály šité na míru potřebám institucí. Zaměřuje se na vyplnění mezer v současném výzkumném prostředí EU, které se v mnoha ohledech vyznačuje přetrváváním genderových nerovností nebo jejich opomíjením. GE Academy se proto ve své činnosti zaměřuje jak na problematiku genderové rovnosti v institucích a týmech prostřednictvím přístupu strukturální změny, tak na genderovou dimenzi v obsahu bádání. Projekt je financován Evropskou komisí v rámci programu Horizont 2020.

Transformační procesy po roce 1989 optikou přeměny výzkumných ústavů chemického průmyslu

Cílem výzkumu je zmapovat status průmyslových chemických výzkumných ústavů, jež do roku 1989 tvořily nedílnou součást československé vědy, v období pozdního socialismu a post-socialismu. Dalším cílem je vyhodnotit dopady transformace na biografie a porozumění transformaci ze strany českých chemiků a chemiček pracujících v těchto výzkumných ústavech a zanalyzovat ztrátu znalostí způsobenou rušením těchto výzkumných ústavů během politické transformace. Projekt je teoreticky ukotven ve studiích vědy a techniky a jejich zaměření na socioekonomický rozměr vědění a jeho přenosu, na vědce a vědkyně a na dopady změn v širším socioekonomickém a politickém rámci na jejich genderované biografie. Projekt je financován Grantovou agenturou ČR.

Hlavní výstupy a výsledky v roce 2019

Národní kontaktní centrum – gender a věda 2017 – 2020

Podpora institucí

Rok 2019 se v oblasti [podpory institucí](#) nesl v duchu ocenění HR Award, jež mj. souvisí s férovostí a rovností na pracovišti, a které se čím dál více vysokoškolských a výzkumných institucí snaží získat. Těmto institucím NKC – gender a věda poskytuje pomoc zaměřenou na orientaci v problematice genderové rovnosti a její implementaci prostřednictvím plánů genderové rovnosti. V roce 2019 se tak dělo prostřednictvím osobních konzultací, školení a řady workshopů, např. na téma gender pay gap v akademické sféře či role HR v prosazování genderové rovnosti v instituci.

Vedoucí Komunity pro změnu, T. Crofony a P. Rypáčková

Pro tento účel NKC též vede [Komunitu pro změnu](#) (pod dřívějším názvem Pracovní skupina pro změnu), jež sdružuje osoby z výzkumných a vysokoškolských institucí z celé ČR, které se aktivně podílejí na systematické podpoře genderové rovnosti ve své instituci nebo mají zájem

Setkání Komunity pro změnu

začít realizovat projekty kulturní a institucionální změny. Více než stovka členů a členek skupiny má možnost vzájemně sdílet své zkušenosti z praxe, rozvíjet svoji (genderovou) expertizu a kompetence a získávat praktické rady a inspiraci.

Úspěchem na poli mezinárodní spolupráce bylo přijaté pozvání dr. Bente Knoll, vídeňské expertky na genderově senzitivní urbanismus a plánování, která 26. 11. vedla diskusi přednášku [Veřejný prostor bez překážek](#). Přednáška pro veřejnost se zaměřovala na téma genderové dimenze urbanismu a intersekcionalní přístup k městskému plánování a veřejnému prostoru. Záznam přednášky lze zhlédnout na [YouTube kanále NKC](#).

Advokační činnost

V roce 2019 došlo v rámci advokačních činností NKC – gender a věda zejména k zintenzivnění spolupráce s Akademií věd České republiky (AV ČR), Radou pro výzkum, vývoj a inovace (RVVI) a Úřadem vlády a pokračování dobré kooperace s Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy (MŠMT). Díky této spolupráci mohlo NKC zásadně přispět např. k přípravě expertní zprávy pro kapitolu ke vzdělávání a vědě nové Strategie rovnosti Úřadu vlády, či zpracování materiálů pro Národní politiku výzkumu, vývoje a inovací 2021+.

Vyústěním spolupráce pak bylo uspořádání senátní konference [Rodičovství, péče a vědecká profese: současnost a budoucnost](#), pod záštitou předsedkyně AV ČR profesorky Evy Zažímalové a senátorky Miluše Horské. Akce vzbudila mimořádný ohlas a zúčastnilo se bezmála sedm desítek osob z řad akademické veřejnosti, klíčových výzkumných institucí i orgánů státní správy. V návaznosti na tuto konferenci bylo NKC přizváno na zasedání RVVI, z něhož na náš podnět vzešlo ustanovení nové radní pozice, jejíž agendou je právě rodičovství ve vědě.

Konference Rodičovství, péče a vědecká profese

Dalším úspěchem NKC na poli advokačních činností bylo připomínkování nově vznikajících grantových schémat, kam se díky naší agitaci podařilo začlenit opatření, která zmírňují negativní dopady na osoby s pečujícími povinnostmi. Ti se jednotlivě i hromadně čím dál častěji ozývají nám i odpovědným institucím a žádají o zavedení opatření, která péči vědců a vědkyň znormalizují. O implementaci tohoto ale i řady jiných opatření se NKC v roce 2019 snažilo prostřednictvím dvou desítek vypracovaných stanovisek, podnětů, podkladů konzultací materiálů v rámci připomínkovacího řízení.

Mentoringový program

V roce 2019 NKC – gender a věda realizovalo již čtvrtý ročník [mentoringového programu](#) pro post/doktorand(k)y. Zásadní změnou pro mentoring bylo rozhodnutí spustit celý program i

v anglickém jazyce a vyhovět tak současným snahám o větší internacionalizaci českého akademického prostředí. I díky tomuto rozhodnutí se program rozrostl o desítky zahraničních i českých vědkyň a vědců na celkový počet 137 mentees z 31 institucí.

Jim mentoringový tým nabídl možnost zlepšit své dovedností v rámci čtyř úvodních workshopů a pěti kurzů zaměřených na soft skills a projektové řízení. Další novinkou programu v roce 2019 bylo pravidelné neformální setkávání českých a zahraničních mentees prostřednictvím diskusní skupiny, ve které se debatují předem daná témata (např. tlak na publikační výkon či problémy se sladováním rodinného a pracovního života).

Úvodní workshop

Již tradiční plakátová výstava představuje účastnice a účastníky aktuálního roku a jejich motivaci vstoupit do programu. Výstavy z loňských ročníků si můžete prohlédnout na webu genderaveda.cz.

Mgr. Alžběta Kadlecová
Mgr. Kateřina Cidlinská

Zoya Ghanem, MSc.
Ing. Vojtěch Nováček, Ph.D.

doc. Martin Cajthaml, Ph.D.
Mgr. Jan Josl, Ph.D.

Plakátová výstava: Mentees se svými mentory a mentorkami.

V roce 2019 byla i nadále rozvíjena spolupráce s evropskou sítí mentoringových programů ve vědě eument-net, které je NKC členem od roku 2015. Účelem zapojení NKC je rozvíjení programu a získávání informací důležitých pro jiné české instituce, které mentoringové programy teprve zakládají nebo jejich založení zvažují. Koordinátorka programu a předsedkyně sítě Kateřina Cidlinská se podílela na organizaci mezinárodní konference [Nerovnost vs. inkluzivita při změně akademické správy: politiky, odpory, příležitosti](#), již uspořádal eument-net spolu s katedrou politologie Univerzity Frederika II. v Neapoli ve dnech 16. – 17. září. Součástí konference byly tři mentoringové bloky věnované mentoringu jako nástroji kulturní a institucionální změny, představení jednotlivých mentoringových programů a příkladů dobré praxe, tedy metodám a praktickým doporučením.

Díky naší aktivní komunikaci s českými institucemi, které získaly v nedávné době ocenění Evropské komise za excelentní personální řízení, tzv. HR Award, se nám také podařilo zvýšit české, resp. československé, zastoupení v síti eument-net. Asociovanými členy se nově staly Biologické centrum AV ČR, Přírodovědecká fakulta Masarykovy Univerzity, Mendelova Univerzita v Brně a Žilinská univerzita v Žilině.

Akce pro veřejnost

Academia Film Olomouc

Na dubnovém Mezinárodním festivalu populárně-vědeckých filmů Academia Film Olomouc NKC uspořádalo výstavu [V zapomnění: ženy v naší vědě](#). Ta se soustředila na sedm vybraných ženských osobností české vědy a vysokého školství, které na našich vzdělávacích institucích zakládaly a rozvíjely vědecké obory, a přesto byly zapomenuty.

Výstava žen V zapomnění

Brunch s Rut Bízkovou

18. června se konala a mimořádný úspěch zaznamenala akce [Ženy, věda, politika? Brunch s Rut Bízkovou](#). Rut Bízková, bývalá vědkyně Ústavu jaderného výzkumu, ministryně životního prostředí a stávající poradkyně předsedy vlády pro vědu, v dejvické Vile Lanna hovořila se čtyřicítkou začínajících vědkyň o tom, jaké překážky ona a další ženy ve vědě a musejí překonávat, ale i o tom, jak se jí pracuje na vedoucí pozici v převážně mužských kolektivech.

Tým NKC s Rut Bízkovou

Noc vědců a vědkyň

O tom, jak dopadnou klimatické změny na Česko, se zvláštním přihlédnutím k genderovým aspektům, se debatovalo v rámci Noci vědců a vědkyň 27. září. Akce s názvem věda [Ženy, chudoba a migrace: Klimatická krize na dosah](#) se na pozvání NKC účastnila čtveřice odbornic a odborníků na environmentalismus, Eva Richter, Vojtěch Pecka, Dava Vačkářů a Iva Zvěřinová. Ti společně odpovídali na dotazy publika, které se týkaly klimaskeptických postojů, jež mnohem častěji vykazují muži než ženy, ale i o toho, proč je pro vyřešení klimatické krize nezbytné vyšší zapojení žen v rozhodovacích pozicích. Záznam z akce naleznete na našich [webových stránkách](#).

Ženy, chudoba a migrace: Klimatická krize na dosah

Týden vědy a techniky

Posledními akcemi roku 2019 se pro NKC stala dvojice přednášek na téma Umělá inteligence a gender. V rámci Týdne vědy a techniky na pozvání NKC do Prahy přijela profesorka sociologie z Oxfordské univerzity, Gina Neff, která se specializuje na inovace, digitální transformaci průmyslových odvětví a způsob, jakým nové technologie ovlivňují práci. Ve svých přednáškách se mj. zaměřila na možnosti diskriminace, které přináší zpracování velkých setů dat, na způsoby zobrazování a reprezentace umělé inteligence v médiích a filmu a poukázala také na (nejen) genderové stereotypy, které se do tvorby umělé inteligence propisují. Její vystoupení vyvolaly velký ohlas u médií i odborné veřejnosti a zahájily tak v českém prostoru dlouho opomíjenou debatu. Záznam přednášky naleznete na [YouTube kanále NKC](#).

Gina Neff na přednáškách Umělá inteligence a gender

Cena Milady Paulové

Cena Milady Paulové byla ustavena Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy ČR v roce 2009 a je každoročně udělena ve spolupráci s NKC. Jejím smyslem je ocenit vědeckou práci významných českých badatelek, podpořit ženy ve vědě a inspirovat začínající vědkyně nebo studující, které vědeckou dráhu zvažují. Cena je určena významným vědeckým osobnostem za jejich přínos rozvoji oboru, včetně pedagogické činnosti, vedení diplomových a disertačních prací, ale také za spolupráci s občanskými organizacemi nebo průmyslovou sférou. Cena je každý rok udělována v jiném oboru a nese jméno ženy, která se stala první profesorkou u nás.

V roce 2019 byla Cena Milady Paulové udělena v oblasti jazykověd při příležitosti jeho vyhlášení Rokem domorodých jazyků Organizací spojených národů. O zvyšující se prestiži Ceny svědčí skutečnost, že NKC obdrželo rekordní množství nominací. Z třinácti nominovaných vyhlásila porota laureátkou bohemistku a emeritní profesorku Univerzity J. E. Purkyně v Ústí nad Labem, Marii Čechovou.

„Když jsem na počátku sedmdesátých let začínala s odbornou prací, ať šlo o jakýkoli odborný tým, redakční radu, autorský kolektiv učebnic a jiné, vždy jsem v něm byla jediná žena. To se za posledních padesát let úplně změnilo,“ říká profesorka Čechová. Během své profesní dráhy

přednášela především teorii spisovného jazyka a jazykové kultury, morfologii, stylistiku a didaktiku češtiny. Její pedagogická činnost byla vždy provázena odbornou vědeckou činností. Jako vedoucí autorských kolektivů spolupřispěla zásadní bohemistické odborné práce trvalé hodnoty.

Rozhovor s profesorkou Čechovou i dalšími nominovanými lingvistkami naleznete [na této stránce](#).

**Cena Milady
Paulové 2019**

GENDERACTION

Projekt Horizontu 2020 [GENDERACTION](#) v roce 2019 vstoupil do druhé poloviny svého trvání. Při této příležitosti zorganizovalo NKC – gender a věda jako koordinátorské pracoviště projektu konferenci s názvem [Budoucnost genderové rovnosti v evropském výzkumu a inovacích](#). Do Bruselu, kde se konference konala, se sjelo na sedmdesát účastnic a účastníků, kteří diskutovali o budoucích prioritách v oblasti genderové rovnosti ve vědě v EU, zejména nový rámcový program Horizont Evropa. Tým GENDERACTION ke konferenci vypracoval [pokyny k budoucnosti genderové rovnosti v evropském výzkumu a inovacích](#), které definují klíčová doporučení. Mezi nimi jsou například apel na zohlednění intersekcionalního přístupu k genderové rovnosti, rozvoj konkrétních aktivit v rámci programu Horizont Evropa se zaměřením na země s nižší inovační kapacitou, zapojení podnikatelského sektoru, aktivní podpora genderové rovnosti v mezinárodní spolupráci a celkové posílení genderové rovnosti ve výzkumu a inovacích v programu Horizont Evropa.

Tým NKC na konferenci v Bruselu

Na výstupy konference a dalších aktivit projektu na podzim navázala Marcela Linková, když na konferenci finského předsednictví EU [Excelence v oblasti výzkumu a inovací prostřednictvím rovnosti žen a mužů: Nové cesty a výzvy](#) představila doporučení týkající se strukturální změny jako hlavního nástroje podpory genderové rovnosti na úrovni výzkumných institucí. Tato doporučení jsou součástí série [dokumentů](#) vypracovaných týmem GENDERACTION, jejichž cílem v roce 2019 bylo zejména zvýšení integrace genderové rovnosti do nového rámcového programu, Horizont Evropa.

Nabitý rok byl zakončen workshopem na téma genderové rovnosti v mezinárodní spolupráci ve vědě, technologiích a inovacích, který se konal na Maltě. S účastnicemi workshopu z Chorvatska, České republiky, Egypta, Salvadoru, Francie, Jordánska, Kosova, Malty, Nizozemska, Rumunska, Senegal, Slovinska, Jižní Afriky, Španělska, Tuniska a Turecka a Velké Británie byly diskutovány výsledky provedeného šetření mezi organizacemi podporujícími ženy ve vědě mimo EU, byly sdíleny zkušenosti a překážky, které brání jejich většímu zapojení do mezinárodní výzkumné spolupráce.

Workshop na Maltě

Gender-SMART

V roce 2019 byl spuštěn projekt Gender-SMART programu Horizont 2020, podporující implementaci plánů genderové rovnosti v institucích zabývajících se výzkumem, výukou, nebo financováním v oblasti zemědělských a přírodních věd a mezinárodního rozvoje. Tato oblast, pro lidstvo zcela nezbytná a zároveň silně ovlivněná genderovými předsudky, má zvláštní význam pro provádění změn, jejichž cílem je výzkum otevřenější společenským výzvám.

Gender-SMART je konsorciem sedmi implementujících a dvou technických partnerských institucí z Francie, Irska, Španělska, Itálie, Kypru, Nizozemska a z České republiky. NKC se projektu účastní jako technický partner odpovědný za externí monitoring a evaluaci zavádění plánů genderové rovnosti u jednotlivých partnerů. Pro ně byl loňský rok velmi intenzivní, jelikož probíhaly genderové audity, na základě kterých byly plány vytvářeny.

V únoru 2019 v rámci projektu proběhlo první setkání projektového týmu ve francouzském Montpellier, v říjnu a prosinci pak dva tréninkové moduly. Říjnový modul v Paříži se věnoval tématu vytváření plánu genderové rovnosti pomocí participativních metod, prosincový proběhl online a zabýval se využitím participačních a spoluvytvářejících technik během workshopů. Fungování týmů, které na genderové rovnosti pracují, není kvůli resistencím vždy snadné. Role NKC je proto také pomoc s nastavením systému monitorování a evaluace a se způsobem konceptualizace genderové rovnosti v konkrétní instituci. Důležitým bodem pro Gender-SMART v minulém roce bylo spuštění evaluačního dotazníku, který bude nadále probíhat každý půlrok až do skončení projektu v roce 2022.

Říjnový tréninkový modul v Paříži

GE Academy

V roce 2019 se NKC – gender a věda zapojilo do tříletého projektu s názvem Gender Equality Academy programu Horizont 2020, jehož cílem je vytvořit celoevropský školící program zaměřený na gender ve výzkumu a vysokém školství. Konkrétními tématy projektu jsou například gender ve vedoucích a rozhodovacích pozicích, genderová vyváženost výzkumných týmů a organizací, role předsudků při výběru pracovních sil a kariéřním postupu, sladování pracovního a osobního života, sexuální obtěžování, genderově senzitivní komunikace, genderová dimenze v obsahu různých vědních disciplín, plány genderové rovnosti nebo monitoring a evaluace změn.

GE Academy je určena různým cílovým skupinám – vedení institucí, pracovním a pracovníkům HR oddělení, výzkumníkům, výzkumníci a vyučujícím nebo genderovým expertkám a expertům, jež mají možnost účastnit se množství různých školících formátů: workshopů, jedno- či vícedenních školení, letních škol, webinářů či online kurzů. NKC – gender a věda se v rámci projektu v roce 2019 podílelo především na realizaci celoevropského šetření zaměřeného na vzdělávací potřeby různých cílových skupin a na konzultacích standardů kvality.

Transformační procesy po roce 1989 optikou přeměny výzkumných ústavů chemického průmyslu

Chemické výzkumné ústavy tvořily nedílnou součást československé vědy do roku 1989. V průběhu transformace ze socialismu do postsocialismu většina z nich zanikla či se přeměnila na (polo)komerční subjekty. Jedním z hlavních cílů projektu je sledovat osudy výzkumníků a výzkumníků v aplikovaném chemickém výzkumu v období normalizace a po ní, a prostřednictvím biografických rozhovorů určit, zda byly jejich postsocialistické profesní dráhy genderované.

Výzkumnému týmu ve složení Blanka Nyklová, Nina Fárovou a Hana Daňková se v druhém roce trvání projektu podařilo dohledat téměř třicet výzkumníků a výzkumníků, kteří alespoň několik let před rokem 1989 působili v aplikovaném chemickém výzkumu při některé z chemických továren na území dnešní České republiky. Rozhovory s nimi doplňují výzkum v archivech a dobových časopisech některých z těchto továren o cenný osobní vhled do každodenního i dlouhodobého fungování aplikovaného výzkumu a jeho osudů v období normalizace a v dekadě po jejím konci.

Podrobné analýze sesbíraných rozhovorů se projekt bude věnovat v rámci přípravy odborné knihy shrnující výstup celého roku v nadcházejícím roce, již teď ale výzkumný tým zaznamenal několik stále se opakujících témat. Jedním z nich je existence a fungování zařízení

péče o předškolní děti, a to včetně jeslí, které většinou zřizovaly samy podniky, již oceňovali všichni, kdo do nich své děti umístili. Bývalí výzkumníci a výzkumnice jsou dnes většinou dědečky a babičkami a mohou tak zblízka sledovat změnu, kterou zrušení těchto zařízení znamená pro životy jejich dětí. Z jejich výpovědí vyplývá, že současná situace nutí jejich mnohdy pracovně vytížené děti (především dcery) k velice stresujícímu hledání individuálních řešení systémového problému. Tuto situaci nehodnotí pozitivně, a to ani v případech těch, kdo celkový politický vývoj vnímají jednoznačně kladně.

Výstupy Národního kontaktního centra – gender a věda

Online komunikace

Webová stránka

V roce 2019 byla aktualizována [webová stránka](#) NKC – gender a věda, obsahující informace o našem týmu, našich aktivitách na národní i mezinárodní úrovni, o problémech s genderovou nerovností ve vědě a tipech na jejich institucionální zlepšení.

Sociální sítě

NKC – gender a věda v roce 2019 rozšířilo své aktivity již na pět sociálních sítí - [Facebook](#), [Twitter](#), [Instagram](#), [LinkedIn](#) a [YouTube](#). Dohromady účty NKC sleduje více než 5000 followerů a followerek, přičemž divácky nejúspěšnější jsou naše aktivity na Facebooku, Twitteru a Instagramu, kde informujeme o dění ve vědě každý den. Rok 2019 pro nás začal Mezinárodním dnem žen a dívek ve vědě, ke kterému jsme v únoru připravily sedmidenní facebookovou kampaň. #ZenyVeVede a #WomenInScience získaly pozornost tisíců čtenářů/ek a upozornily na inspirativní vědkyně.

Publikační činnost

Postavení žen v české vědě. Monitorovací zpráva za rok 2017

Editorka: Hana Tenglerová (2019)

Každoroční statistický přehled situace a vývoje v oblasti postavení žen a mužů v české vědě včetně mezinárodního srovnání ukazuje, že situace se sama od sebe pozitivním směrem – tedy k vyrovnanějšímu zastoupení žen a mužů – nemění. Naopak, v řadě oblastí lze konstatovat mírně negativní tendence.

Autorský tým vycházel z průběžných statistických výkazů Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy a z údajů poskytovaných Českým statistickým úřadem. Z dat vyplývá, že i přes slušné zastoupení žen ve většině oborů studia a celkový růst počtu výzkumníků zůstává podíl žen ve vědecké profesi velmi nízký, dokonce slabě klesá. V roce 2017 pracovalo v ČR celkem 59 789 výzkumníků, z toho bylo jen 26,8 % žen.

Zpráva také poukazuje na genderové mzdové rozdíly, které nalezneme na všech kvalifikačních stupních akademické dráhy. V roce 2017 se tyto rozdíly pohybovaly od 6,0 % v neprospěch žen na profesorských pozicích až k 10,6 % na pozicích lektorských. Pozornost je také věnována zastoupení žen a mužů v rozhodovacích pozicích vědy a výzkumu. V roce 2017 dosáhl například celkový podíl žen v čele výzkumných, vysokoškolských a dalších institucí výzkumu a vývoje jen 14,1 %. Z hlediska zastoupení žen ve výzkumu i na nejvyšších akademických pozicích tak Česko patří k nejslabším zemím v Evropské unii.

Impaktované články

- Cidlinská, Kateřina. 2019. „[How not to scare off women: different needs of female early-stage researchers in STEM and SSH fields and the implications for support measures.](#)“ *International Journal of Higher Education Research* 78 (2) : 365-388. ISSN 0018-1560.
- Gibas, P., Nyklová, B. 2019. „[Staying in a fallout shelter: exploring ostalgia through post-socialist heterotopia.](#)“ *Cultural Geographies* 26(4), 519–526.

Recenzované články

- Nyklová, B. 2019. „[Challenging Gender Equality in the Czech Republic.](#)“ *Global Dialogue Volume* 9 (2).

- Nyklová, B., Cidlinská, K., Fárová, N. 2019. „[International Relations in the Czech Republic: Where Have All the Women Gone?](#)“ *Mezinárodní vztahy* 54 (2): 5-23.

Newsletter

Měsíčník [newsletter](#) je popularizačně odborným periodikem, jež se zaměřuje na otázky genderové rovnosti ve výzkumu. Obsahuje pravidelné rubriky poskytující informace o evropských programech a politikách genderové rovnosti, aktuálních vědeckých akcích a konferencích a nabídkách. Přináší informace o činnosti, výsledcích a akcích NKC. Zahrnuje též teoretické články tematicky spojené s rovností ve vědě. Newsletter dále informuje o dění ve světě vědy a výzkumu, o připravovaných akcích, konferencích a grantových a stipendijních nabídkách. V roce 2019 bylo publikováno 11 čísel v českém a 2 čísla v anglickém jazyce.

Členství v odborných orgánech a radách

Evropské orgány

- [ERAC Standing Working Group on Gender in Research & Innovation](#)

Národní orgány

- [Pracovní skupina MŠMT pro rovnost žen a mužů](#)
- Rada vlády pro rovné příležitosti žen a mužů
 - [Výbor pro institucionální zabezpečení rovnosti žen a mužů](#)
 - [Pracovní skupina muži a rovnost žen a mužů](#)

Ohlasy v médiích

Online zmínky

- 1. 1. 2019 A: [Uhodit ženu je v pořádku, myslí si mnozí.](#)
- 4. 1. 2019 Pražský patriot: [Jsou muži přirozeně promiskuitnější? Kniha od přírody podřadné se zabývá výzkumy mezipohlavních rozdílů.](#)
- 31. 1. 2019 Haló noviny: [MDŽD upozorní na vědecké úspěchy žen.](#)
- Haló noviny: [Jak se věda mýlila v ženách.](#)
- 7. 2. 2019 Česká televize: [Ženy ve vědě.](#)

- 9. 2. 2019 Věda a výzkum: [Mezinárodní den žen a dívek ve vědě – úspěchy vědkyň roku 2018.](#)
- 11. 2. 2019 Akademie věd: [Které ženy přispěly k rozvoji české a světové vědy.](#)
- 11. 2. 2019 Aktuálně.cz: [Mezinárodní den žen ve vědě.](#)
- 11. 2. 2019 Marie Claire: [Slavíme mezinárodní den žen a dívek ve vědě.](#)
- 16. 2. 2019 Aktuálně.cz: [Zastoupení žen ve vědě je v Česku pod evropským průměrem.](#)
- 20. 2. 2019 Věda a výzkum: [Nové projekty na podporu genderové rovnosti.](#)
- 6. 3. 2019 Věda a výzkum: [Konference představila přední britské vědkyně a jejich příběhy.](#)
- 6. 3. 2019 Akademie věd: [Jak skloubit vědu a rodinu se ptala konference Women in Science.](#)
- 6. 3. 2019 Česká televize: [Ženy ve vědě.](#)
- 12. 3. 2019 Drbna.cz: [MAĎARSKO: Studium genderu pryč a „tradiční“ hodnoty zpět, aneb co je vlastně tak moc špatně v dnešním světě?](#)
- 24. 4. 2019 FTK UPOL: [Vědkyně i bojovnice na Academia Film Olomouc](#)
- 22. 4. 2019 AFO: [V zapomnění: Ženy v naší vědě / Forgotten: Women in Czech Science](#)
- 29. 4. 2019 E15: [Je důležité, aby se více mužů samo o sobě označovalo za feministy, říká socioložka Nina Fárová](#)
- 13. 5. 2019 Věda a výzkum: [Budoucnost genderové rovnosti v Evropě](#)
- 8. 8. 2019 Akademie věd: [Inovace by neměly být jen doménou mužů](#)
- 8. 8. 2019 Věda a výzkum: [Inovujme inovace](#)
- 10. 8. 2019 Parlamentní listy: [Akademie věd: Inovace by neměly být doménou mužů](#)
- 10. 8. 2019 Časopis Czech Industry: [Inovace by neměly být doménou mužů](#)
- 27. 9. 2019 Česká ženská lobby: [Diskuse: Klimatická krize a gender // Noc vědců a vědkyň](#)
- 11. 10. 2019 Věda a výzkum: [Neplýtvejme potenciálem žen. Konference v Senátu se snažila sladit rodičovství a vědu](#)
- 20. 10. 2019 TN Nova.cz: [Vědkyně volí rodinu před kariérou. Republika tak přichází o talenty](#)
- 25. 10. 2019 Věda a výzkum: [Marcela Linková: Nemůžeme být lídři a přitom plýtvat potenciálem žen](#)
- 29. 10. 2019 Ekolist: [Kristýna Veitová: K ženám je klimatická změna nespravedlivá hned dvakrát](#)
- 13. 11. 2019 Lidovky: [Domov spravuje žena, virtuální banku muž. Umělá inteligence je genderově nevyvážená, tvrdí profesorka z Oxfordu](#)
- 18. 11. 2019 Idnes.cz: [Umělá inteligence je všude. Potřebujeme přísahu pro data, varuje vědkyně.](#)

- 25. 11. 2019 Radio Wave: [Jak vytvořit lepší svět? „Ve vývoji umělé inteligence potřebujeme více žen,“ říká socioložka Gina Neff](#)
- 18. 12. 2019 E15: [Šikana se sexuálním podtónem není vnímána jako problém, tvrdí studující](#)

Vystoupení v rozhlase

- Fárová, N. 2019. „[Muži nejsou v krizi, jen se mění jejich role](#)“ Radio Wave, 20. 6. 2019.
- Linková, M. 2019. „[Muži se bojí mladé holky Grety, která nemá strach říct svůj názor, myslí si socioložka Linková](#)“ Český rozhlas Plus, 29. 10. 2019.
- Linková, M. 2019. „[O kampani k Mezinárodnímu dni žen a dívek ve vědě](#)“ Český rozhlas Plus, 11. 2. 2019.

Tiskové zprávy

- [Cenu Milady Paulové obdržela jazykovědkyně Marie Čechová. Praha, 28. 11. 2019](#)
- [Umělá inteligence a gender // Přednáška Giny Neff. Praha, 23. 10. 2019](#)
- [Noc vědců a vědkyň: Diskuse na téma Gender a klimatická změna. Praha, 22. 8. 2019](#)
- [Monitorovací zpráva 2017. Praha, 25. 6. 2019.](#)
- [Cena Milady Paulové – vyhlášení soutěže. Praha, 31. 5. 2019](#)
- [NKC – gender a věda jede na AFO. Praha, 17. 4. 2019](#)
- [NKC – gender a věda partnerem v dalším projektu Horizontu 2020. Praha, 18. 2. 2019](#)
- [Mezinárodní den žen a dívek ve vědě – úspěchy vědkyň. Praha, 29. 1. 2019](#)